

Nr 213.

Av herrar **Hage** och **Karlsson** i Fjäl, om ändring i bestämmelserna angående villkoren för lån från norrländska nyodlingsfonden m. m.

I bilagan till 1914 års statsverksproposition lämnas under rubriken »Utgifter för kapitalökning» bilagan 2 sidan 9 den upplysningen, att *norrländska nyodlingsfonden* vid 1913 års slut hade en odisponerad behållning av omkring 155,000 kronor samt att de under år 1915 till fonden inflytande kapitalinbetalningarna kunna beräknas till 165,000 kronor. På grund härav anses någon kapitalökning för denna fond icke vara erforderlig. Under vart och ett av åren 1912, 1913 och 1914 har däremot anslagits respektive 210,000, 172,000 och 100,000 kronor till kapitalökning för fonden.

Det här ovan klarlagda förhållandet, att den norrländska nyodlingsfonden under åren 1912—1915 ställt allt mindre krav på det allmänna — fordran på årligt kapitaltillskott från statens sida har ju nedgått från 210,000 kronor 1912 till ingenting för 1915 — giver oss mod att inför Riksdagen framkomma med en framställning om vissa modifikationerna i de bestämmelser, som nu gälla för utlämnandet av lån från fonden i fråga. Det är nämligen en uppfattning, som man ofta möter ute bland dem, som beröras av dessa bestämmelser, att statsmakterna borde kunna medgiva någon lättnad, då det gäller återbetalning och erläggande av räntan för lån från fonden. De nu gällande bestämmelserna äro nämligen sådana, att, särskilt under de första åren efter lånets erhållande, skyldigheten att erlägga ränta och återbetala viss del av det lånfångna beloppet verkar nog så betungande, i synnerhet som under nämnda år ingen eller åtminstone högst obetydlig avkastning kan tänkas på de penningar och på det arbete, som nedlagts i en nyodling. Ett riksdagsbeslut, som innebure ett lättande av ränte- och återbetalningsskyldigheten under nämnda år, skulle därför hälsas

med tillfredsställelse bland Norrlands befolkning och kanske i någon mån egga till ökad uppodling inom Norrland med därmed följande national-ekonomiska vinster såväl för konsumenterna, vilka i en ökad produktion se möjligheter till lättnad i den särskilt i Norrland tryckande dyrtiden, som för producenterna. Fördelarna, som småningom skulle vinnas genom ett sådant beslut, skulle också, enligt vårt förmenande, uppväga de något ökade kapitalutlägg, som givetvis måste bli en följd av de nya bestämmelsernas tillkomst — någon *avsevärt* större kapitalutläggningsökning torde det här i alla fall ej bli fråga om.

De nu gällande bestämmelser för norrländska nydlingsfonden finnas i Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 22 juni 1906 (Svensk författningssamling 1906 nr 58 sidan 8). Lånen förmedlas genom hushållningssällskap eller landsting till vederbörande nyodlingsföretagare. För återbetalningen samt för räntans erläggande gäller den bestämmelsen, att lånet skall återbetalas inom högst 10 år med lika betalningsbelopp varje år jämte upplupen ränta. Räntefrihet erhålles första året, under vilket lånet innehaves, men därefter erlägges 3 % årlig ränta å oguldet kapitalbelopp. Lånen utlämnas till ett belopp av högst 500 kronor och intill halva den beräknade odlingskostnaden.

Mot dessa bestämmelser kan man, som vi ovan påpekat, anmärka, att de verka ekonomiskt tyngande på nyodlingsföretagaren under företagets första år. En ansats har visserligen gjorts att lätta bördan under första året på så sätt, att man bestämt, att lånet under nämnda år är räntefritt. Men detta är enligt vårt förmenande ej nog, om bestämmelserna skola verka stimulerande på nyodlingsverksamheten. En bestämmelse utöver detta om viss tids amorteringsfrihet för låntagaren — denna amorteringsfrihet borde helst utsträckas till tre år, men vi skola här inskränka oss till att föreslå endast två år, samma amorteringsfrihetstid, som gäller för täckdikningslånefonden — anse vi vara väl motiverad, särskilt med tanke därpå, att de växande industri-, stads- och municipalsamhällena i Norrland kräva en allt större tillförsel av livsmedel, och det måste anses synnerligen angeläget att söka, samtidigt med kommunikationernas förbättrande inom Norrland, verka för en ökning av livsmedelsproduktionen, så att ovan-nämnda ökade livsmedelsbehov kan i största möjliga mån tillfredsställas genom *inländsk* produktion.

Inpassas de här av oss föreslagna bestämmelserna i de gamla föreskrifterna om räntefrihet under första året av lånetiden, erhålles, enligt vårt förmenande, en synnerligen mjuk övergång i avgäldsökningen, i någon mån avpassad efter som avkastningen av nyodlingen kan tänkas växa. Första

året skulle alltså enligt detta förslag varken ränta eller amortering erläggas, andra året ränta, men ej amortering, och tredje året både ränta och amortering. Sedermera borde en tiondel av det lånfångna beloppet återbetalas per år under tiden tredje till och med tolfte året, dock så, att en person, som önskade tidigare erlägga sina avbetalningar, skulle vara därtill berättigad. Bestämmelserna borde få tillämpas på de låntagare, som hädanefter beviljas lån från fonden samt — med viss modifikation — på dem, som endast erlagt *en* avbetalning till fonden. Komma de ändrade bestämmelserna till stånd, böra de givetvis ej få medföra, att den minskade återbetalningen av lån föranledes, att låneaspiranter få vänta längre än nu på låns utlämnande.

Det torde vara vanskligt att avgöra, om dessa nya bestämmelser, därest de komma till stånd, komma att nödvändiggöra ökade anslag för kapitalökning och i så fall med vilket belopp, om lån i samma utsträckning som hittills skola utlämnas. En närmare utredning av denna fråga torde vara nödvändig för att i denna punkt erhålla några siffror.

Vi vilja alltså hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att från och med år 1915 vidtaga den förändring i bestämmelserna angående villkoren för lån från norrländska nyodlingsfonden, att lånen av hushållningssällskap eller landsting och alltså även i andra hand av nyodlingsföretagarna erhållas ränte- och amorteringsfritt första året, amorterings- men ej räntefritt andra året, samt att lånen återbetalas från och med tredje till och med tolfte året med lika kapitalbelopp varje år jämte upplupen ränta efter tre procent å oguldna belopp; samt

att Riksdagen, vid ett eventuellt bifall till ovanstående förslag, i riksstaten för år 1915 under rubriken »Utgifter för kapitalökning» uppför 25,000 kronor eller det större eller mindre belopp, som eventuellt kan finnas behövt.

Stockholm den 26 januari 1914.

Ernst Hage.

Rob. Karlsson
i Fjäl.